

Okresný úrad v Brezne

Opis na úrovni archívneho fondu

kód	názov kódu v AJ	obsah	Názov kódu v SJ
3.1.1.	Reference code	SK_1520_1535	Referenčný kód
3.1.2.	Title	Okresný úrad v Brezne	Názov jednotky opisu
3.1.3.	Date(s)	1923 - 1945	Časový rozsah
3.1.4.	Level of description	archívny fond	Úroveň opisu
3.1.5.	Extent and medium of the unit of description (quantity, bulk, or size)	138,000 bm (394 úradných kníh, 187 registratúrnych pomôcok, 1017 škatúl)	Rozsah a nosič jednotky opisu (množstvo, rozsah alebo veľkosť)
3.2.1.	Name of creator(s)	Okresný úrad v Brezne	Názov pôvodcu
3.2.2.	Administrative history	Od roku 1918 prebiehala reforma verejnej politickej správy, ktorej cieľom bola politická centralizácia štátneho aparátu. Samosprávnymi úradníkmi ako aj obecné a obvodné notariáty boli poštátnené. Tieto prípravné práce boli potrebné pre zavedenie zákona č. 126 Sb. zák. a nar. z 29. februára 1920 o župnom a okresnom zriadení, ktorým zahájili svoju činnosť župné a okresné úrady. Vládnym nariadením č. 378/1922 Zb. zo dňa 21. decembra o rozdelení a sídlach okresných úradov na Slovensku vznikol Okresný úrad v Brezne. Novozriadený okres tvoril časť územia Pohronskej župy so sídlom vo Zvolene. Okres tvorilo 31 obcí: Bacúch, Beňuš, Brezno, Brusno, Bujakovo, Bystrá, Čierny Balog, Dolná Lehota, Dubová, Heľpa, Horná Lehota, Hronec, Jarabá, Jasenie, Lopej, Medzibrod, Michalová, Mýto pod Ďumbierom, Nemecká, Osrblie,	Dejiny správy pôvodcu

		<p>Pohorelá, Pohronská Polhora, Polomka, Predajná, Ráztoka, Sv. Ondrej nad Hronom, Šumiac, Telgárt, Valaská, Zámotie a Zavadka nad Hronom. Prednostom okresného úradu sa stal okresný náčelník, ktorý bol zároveň aj predsedom okresného výboru. Okresný výbor tvorilo 8 členov a 8 náhradníkov volených na 4 roky. Okresné úrady mali v kompetencii zostavenie vlastného rozpočtu, prerokovanie účtovných bilancií, vyberanie poplatkov a vytvorenie finančnej komisie. Právomoc okresných úradov bola širšia ako u hlavnoslužbového úradu. Išlo najmä o dozor nad obecnými zastupiteľstvami, verejným zdravotníctvom, cestnou a priemyselnou infraštruktúrou, matričnou agendou a vydávaním cestovných pasov. Pre okres Brezno obstarávali hospodársko-technické a strojné odborné služby príslušné odborné oddelenia na Okresnom úrade vo Zvolene. Odborné oddelenia (lesné a technické) v Brezne prešli pod kompetenciu okresu Banská Bystrica. Vyhláškou ministra verejných prác a ministra pôdohospodárstva zo dňa 19. januára 1923 č. 22 Zb. o zrušení niektorých štátnych odborných úradov na Slovensku a o prenesení ich pôsobnosti na župné a okresné úrady boli pridelení odborníci pre odbor štátnej stavebnej a lesnej služby. Župné zriadenie sa ukázalo v praxi politicky aj hospodársky nepraktické. Župy boli zrušené a prišlo sa k aktivovaniu krajinskej správy podľa zákona č. 125/27 Zb. zo 14. júla 1927 o organizácii politickej správy. Vecná pôsobnosť okresného úradu bola týmto zákonom rozšírená, hlavne po stránke organizačnej a autonómnej. Taktiež pôsobnosť technických oddelení neostala bez zmeny. Vyhláškou ministerstva verejných prác č. 0-313-34/1928 zo dňa 4. júla 1928 bol stanovený obvod technického oddelenia na okresy Brezno a Banská Bystrica. Tomuto technickému oddeleniu bola pridelená aj správa štátnych lesov a krajských ciest. Pre obstarávanie poľnohospodárskej technickej výkonnej služby bola zriadená technická stavebná správa. Jej pôsobnosť sa vzťahovala na obvody okresných úradov v Banskej Bystrici, Brezne, Feledinciach (Jesenské), Kremnici, Krupine, Leviciach, Lučenci, Modrom Kameni, Novej Bani, Štúrove (Párkány), Revúcej, Rimavskej Sobote, Rožňave, Tornali, Zvolene a v Želiezovciach. Ďalšia reforma okresného zriadenia sa udiala v roku 1939, ktorá bola ovplyvnená rozpadom Československa. Zákon č. 190 zo dňa 25. júla 1939 o verejnej vnútornej správe rozdelil územie Slovenska znovu na župy. Okres Brezno sa stal súčasťou Pohronskej župy so sídlom v Banskej Bystrici. Okresným úradom bola odňatá rozhodovacia právomoc v 112 typoch agend v prospech žúp a notárskych úradov. Zanikli samosprávne orgány ako okresné zastupiteľstvo a okresný výbor. Notárske úrady prevzali základnú agendu, napríklad vydávanie občianskych legitimácií. Zmena nastala aj v účtovnej službe okresného úradu, ktorú na základe vládneho nariadenia č. 317/1939 Sl. z. od 1. januára 1940 vykonávali účtovní úradníci župných úradov. Tento systém sa však neosvedčil, a preto sa obnovil na okresných úradoch účtovný a pokladničný systém v bývalom krajinskom zriadení. Podľa vládneho nariadenia č. 31/1941 Sl. z. o niektorých presunoch</p>	
--	--	---	--

		<p>pôsobnosti v odbore verejnej správy vnútornej bola okresnému úradu odobratá lesná agenda. V roku 1941 nastala zmena v územnej pôsobnosti Okresného úradu v Brezne. Zákon č. 50/1941 z dňa 18. marca 1941 o zjednotení obvodov okresných úradov, okresných súdov, iných úradov a ich sídel vyčlenil z pôsobnosti Okresného úradu v Brezne obce Brusno, Medzibrod nad Hronom a Sv. Ondrej nad Hronom, ktoré prešli do kompetencie Okresného úradu v Banskej Bystrici. K breznianskemu okresu boli pričlenené obce Drábsko, Lom nad Rimavicou a Sihla, ktoré sa nachádzali v pôsobnosti Okresného úradu v Hnúšti. K zániku okresných úradov došlo v roku 1945. Nariadením Predsedníctva Slovenskej národnej rady č. 26/1945 Sb. o národných výboroch boli zriadené okresné národné výbory, na ktoré prešla právomoc okresného úradu a jeho orgánov.</p>	
3.2.3.	Archival history	<p>Administrovanie okresných úradov upravoval registratúrny poriadok vydaný ako výnos Ministerstva vnútra z 12. decembra 1922 č. 93.173/3-1922. Od 1. januára 1923 viedli okresné úrady štyri protokoly: prezidiálny, všeobecný (administratívny), vojenský a priestupkový. Spisový materiál sa ukladal systémom základného čísla. Výnos úradu Ministra pre správu Slovenska z 30. decembra 1923 č. 29.287 – 23 prez. umožňoval rozdelenie a označenie spisov podľa vecných skupín. Manipulačný systém z roku 1922 zostal v platnosti aj po roku 1928. Bol budovaný na systéme základného čísla. Zmenu predstavovala chronologicko - numerická manipulácia spisov. Niektoré typy agend neboli evidované v administratívnom protokole, ale viedol sa o nich osobitný denník. Týmto poriadkom sa riadili až do roku 1940. Vyhláškou Ministerstva vnútra č. 304/1939 z 30. decembra 1939 bol publikovaný nový registratúrny poriadok pre župné a okresné úrady. Spisy sa opäť manipulovali chronologicko – numericky. Do roku 1945 dochádzalo pri evidovaní spisov k zjednodušovaniu. Spisom sa pridelovala registratúrna značka, napríklad veterinárna agenda mala v roku 1944 značku E 305, zdravotnícka E 703 a bola evidovaná v štandardnom administratívnom denníku. Zo zasadnutí okresného výboru, finančnej komisie a okresného zastupiteľstva sa viedli zápisnice.</p>	Dejiny archívneho fondu
3.2.4.	Immediate source of acquisition or transfer	<p>Archívny materiál Okresného úradu v Brezne 1923 – 1945 bol do archívu v Banskej Bystrici sústredený v roku 1954 (prírastkové číslo 80) a v roku 1962 (pod prírastkovým číslom 134).</p>	Spôsoby získavania archívnych prírastkov
3.3.1.	Scope and contents	<p>Obsahová charakteristika písomností Okresného úradu v Brezne odzrkadľuje činnosti a úlohy, ktoré sa bezprostredne týkali breznianskeho okresu. Tematizujú politickú situáciu, stav priemyslu a poľnohospodárstva. Deponované sú evidencie o nepriateľských osobách štátu, cudzincoch a štátnych príslušníkoch, ktorí študovali v Maďarsku, nechýba ani evidencia o subjektoch dôležitých pre obranu štátu. Zo spisového materiálu sa dozvedáme o udeľovaní</p>	Obsah a rozsah archívneho fondu

		domovského práva, o stave verejného zdravotníctva, nezamestnanosti a podobne. Dokumenty z činnosti lesného oddelenia obsahujú hlavne úlohy spojené s lesnou pôdou, ťažbou dreva ako aj ostatných prácach s ním spojenou. Z technického oddelenia sú to hlavne dokumenty o výstavbe a správe štátnych a župných budov, ciest a mostov. Archívny fond obsahuje materiál k štúdiu dejín politických strán, záujmových združení a spolkov (napr. rybárskych, slobodomurárskych, streleckých atď.). Z písomností vojenského oddelenia sa zachovali iba roky 1923 - 1924 a 1926.	
3.3.2.	Appraisal, destruction and scheduling information	Pri spracúvaní písomností boli v rámci vnútorného vyradovania vyradené multiplicitné dokumenty, sprievodné listy bez príloh, prázdne spisové obaly, pozvánky, krátkodobé hlásenia, osobné a týždenné plány práce, niektoré účtovné doklady a dokumenty bez historickej hodnoty.	Vyradovanie a hodnotenie
3.3.3.	Accruals	Archívny fond je uzatvorený. Ďalšie prírastky sa neočakávajú.	Možné prírastky
3.3.4.	System of arrangement	<p>Archívny fond Okresného úradu v Brezne je usporiadaný v nasledujúcej štruktúre :</p> <p>1. Knihy</p> <p>1.1. Správne</p> <p>1.2. Evidenčné</p> <p>2. Spisový materiál</p> <p>2.1. Registratúrne pomôcky</p> <p>2.1.1. Prezidiálne</p> <p>2.1.2. Administratívne</p> <p>2.1.3. Vojenské</p> <p>2.1.4. Priestupkové</p> <p>2.2. Spisy</p> <p>2.2.1. Prezidiálne</p> <p>2.2.2. Administratívne</p> <p>2.2.3. Vojenské</p> <p>2.2.4. Priestupkové</p> <p>3. Účtovný materiál</p> <p>3.1. Štátne hospodárstvo</p> <p>3.2. Okresné hospodárstvo</p>	Spôsob usporiadania

3.4.1.	Conditions governing acces	prístupný	Podmienky prístupu
3.4.2.	Conditions governing reproduction	Archívne dokumenty možno reprodukovať so súhlasom archívu podľa podmienok uvedených v jeho bádateľskom poriadku a v súlade s internými predpismi MV SR.	Podmienky vyhotovovania reprodukcií
3.4.3.	Language /scripts of material	slovenský	Jazyk/písmo archívnych dokumentov
3.4.4.	Physical characteristics and technical requirements	nepoškodený	Fyzický stav a technické požiadavky
3.4.5.	Finding aids	K dispozícií sú nasledujúce neelektronické pomôcky poskytované archívom v bádateľni na požiadanie: Okresný archív v Banskej Bystrici, pobočka Brezno. Petrík Michal, Štulajterová Veronika: Okresný úrad v Brezne 1923 – 1945. Brezno 1964. Inventár e. č. 576. Okresný archív v Brezne, pobočka v Brezne. Petrík Michal: Okresný úrad v Brezne 1923 – 1944. Robotnícke hnutie a dejiny KSČ. Bratislava 1965. Katalóg e. č. 39.	Vyhľadávacie pomôcky
3.5.1.	Existence and location of originals	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky Štátny archív v Banskej Bystrici, Komenského 26, 974 01 Banská Bystrica	Existencia a umiestnenie originálov
3.5.2.	Existence and location of copies	Nie je známe.	Existencia a umiestnenie kópií

3.5.3.	Related units of description	Nie sú známe.	Súvisiace jednotky opisu
3.5.4.	Publikation note	Informácie nie sú známe.	Informácie o publikovaní
3.6.1.	Note		Poznámka
3.7.1.	Archivist's note	Opis vyhotovil Mgr. Ján Debnár na základe evidenčného listu archívneho fondu a informácií obsiahnutých v archívnych pomôckach uvedených v kapitole Vyhľadávacie pomôcky.	Informácia o spracovateľovi a spracovaní
3.7.2.	Rules or conventions	Opis bol vyhotovený podľa ISAD(G): General International Standard Archival Description, Second Edition	Pravidlá alebo zásady
3.7.3.	Date(s) of descriptions	7.12.2017	Dátum vyhotovenia opisu